

```
In [1]: import pandas as pd
import numpy as np
import matplotlib.pyplot as plt
import numpy.linalg as la
```

Linearna regresija

Linearna regresija predstavlja metod za pronalaženje trenda u podacima.

Trend je zavisnost obilka $f(x) = y$ gde x može da bude jedna vrednost ili vektor vrednosti, a y je ciljna promenljiva.

Ciljna promenljiva je promenljiva čije vrednosti želimo da predvidimo ili proučimo.

Trend nam daje mogućnost da objasnimo na koji način x zavisi od y kao i da predvidimo y na osnovu x .

Recimo da imamo skup podataka sa 280 kuća za koje imamo površinu u kvadratnim metrima i cenu.

Želimo da vidimo da li postoji zavisnost (trend) između površine i cene.

Prvo učitavamo skup podataka.

```
In [2]: df = pd.read_excel('houses.xls')
```

```
In [3]: df.shape
```

```
Out[3]: (280, 2)
```

```
In [4]: df.head()
```

```
Out[4]:
```

	price	lotsize(m^2)
0	74700	658.4799
1	85000	652.4388
2	68500	650.5800
3	82900	650.5800
4	86000	641.2860

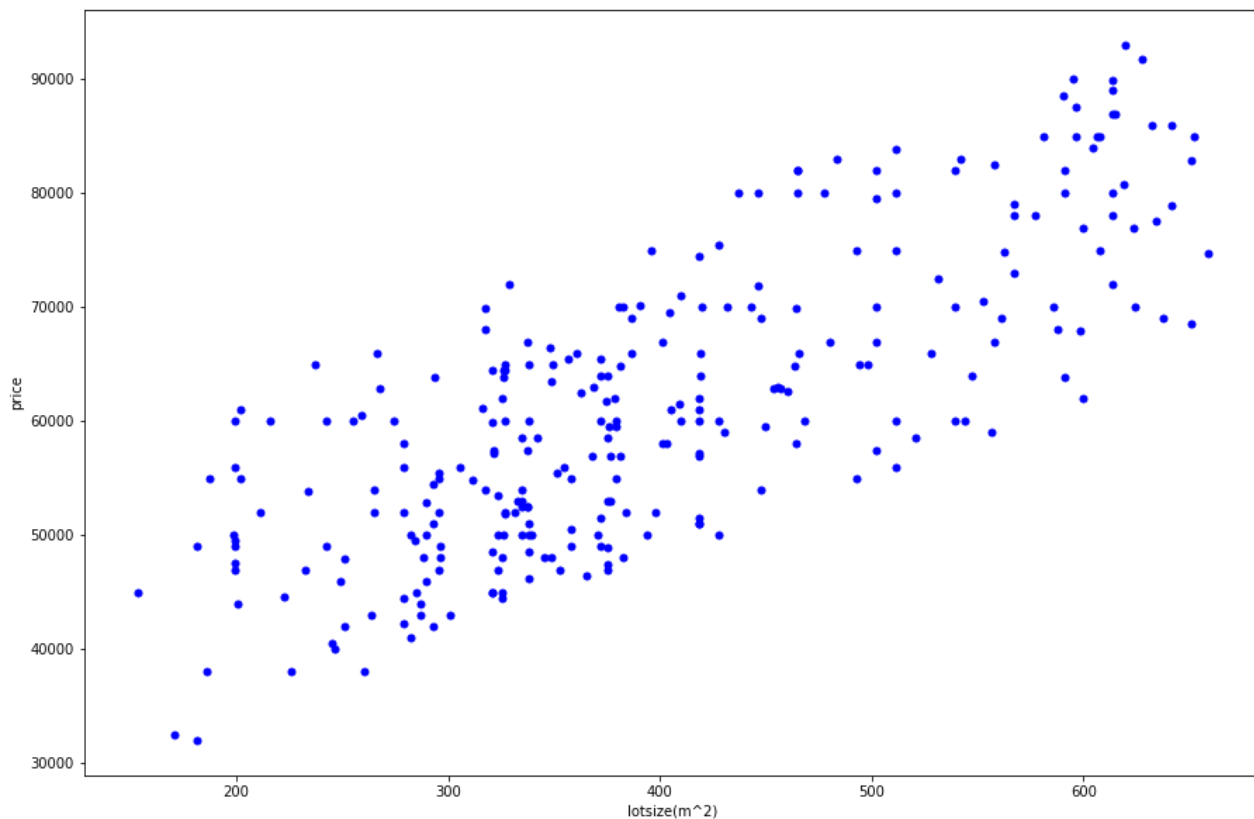
Vidimo da naš skup podataka sadrži informacije o površini (lotsize(m^2)) i ceni (price).

Pošto smo odlučili da je naš zadatak da objasnimo kako cena zavisi od površine onda ćemo reći da je za nas x =površina, a y =cena.

Prikazujemo grafik tačaka (x,y) .

```
In [5]: from regression_tools import plot_points

plot_points(df['lotsize(m^2)'],df['price'],'lotsize(m^2)','price')
```


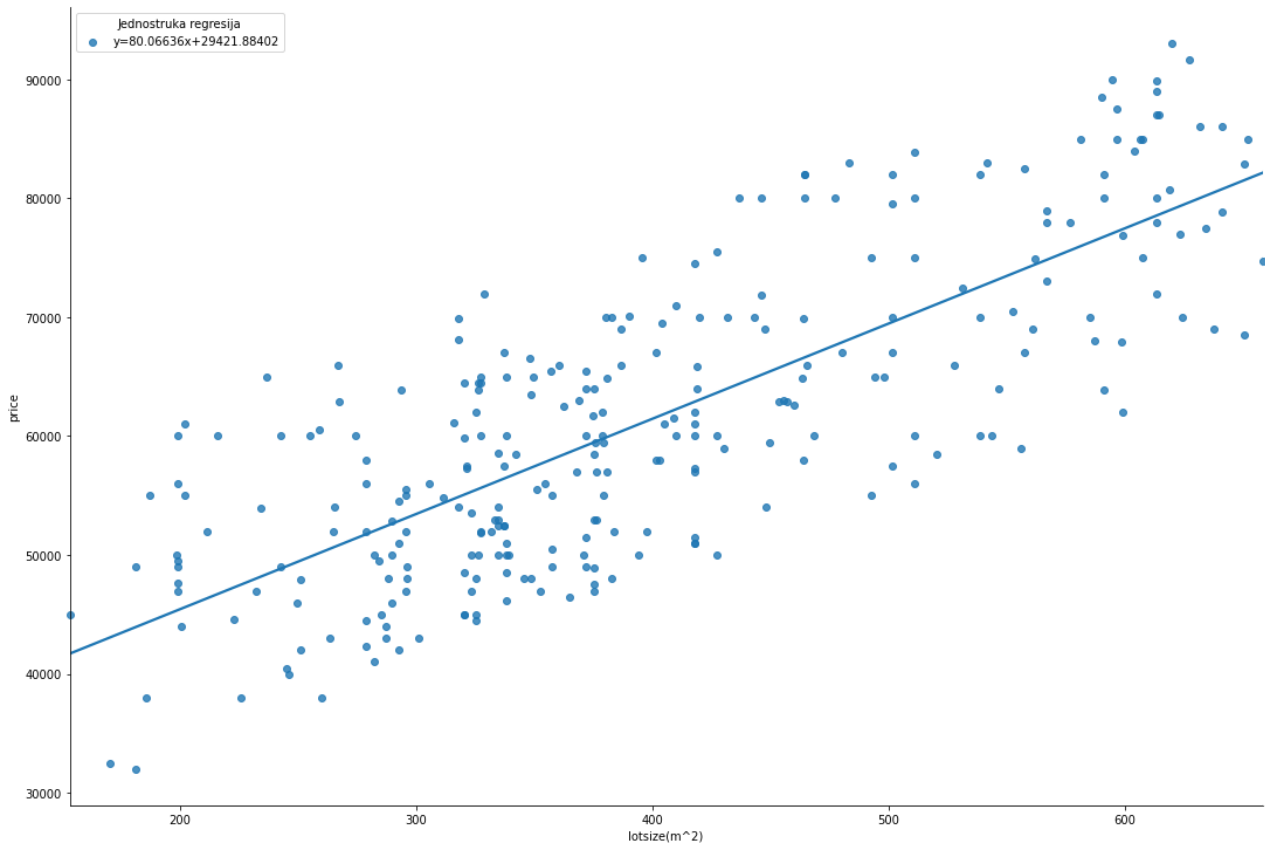
Sa grafika se može videti da postoji trend koji liči na pravu liniju, odnosno zavisnost oblika $\text{cena} = k \cdot \text{površina} + n$.

Linearna regresija je metod koji će nam odrediti taj trend.

Prikazujemo za početak rezultat linearne regresije, a kasnije je detaljno objašnjavamo.

```
In [6]: from regression_tools import simple_linear_regression

simple_linear_regression(df, 'lotsize(m^2)', 'price')
```


Vidimo da je rezultat cena = 80.06 * površina + 29421.8

Šta bi se dogodilo da smo na grafiku videli trend koji je obilka kvadratne fukcije ili slično? Da li bismo mogli da ga odredimo pomoću linearne regresije?

Termin "linearna" ne znači da je rezultat regresije prava odnosno linearna funkcija, već da je rezultat regresije linearna kombinacija koeficijenata i nekih funkcija. Funkcije se zadaju, a koeficijenti određuju.

Na primer, prava je linearna kombinacija koeficijenata k i n i fukcija $f(x) = x$ i $f(x) = 1$, dok je polinom drugog stepena linearna kombinacija koeficijenata a , b i c i fukcija $f(x) = x^2$, $f(x) = x$ i $f(x) = 1$

Pre nego što krenemo u detaljno objašnjavanje linearne regresije pokazaćemo još jedan primer koji Vas može dodatno motivisati da učite o ovoj temi.

Motivacioni primer

Kao jedan od primera upotrebe regresije uzećemo predikciju ishoda utakmica u Premier ligi.

Tim koji stoji iza sajta <http://www.football-data.co.uk/> (<http://www.football-data.co.uk/>), želeo je da napravi model za “fer” kvote za utakmice. “Fer” znači da nemaju cilj da zarde od tuđeg kladenja (kao kladionice).

Krenuli su sa jednostavnim pristupom, da je dobar indikator kvaliteta tima razlika u golovima (RG)= broj datih golova - broj primljenih golova na prethodno odigranim utakmicama.

Odabrali su da posmatraju 6 prethodno odigranih utakmica.

Na taj način kreirali su indikator koji su nazvali rejting utakmice (match rating, MR).

$MR = RG_{\text{domaći_tim}} - RG_{\text{gostujući_tim}}$

Npr. Ako igraju Manchester-Liverpool; Man. ima $RG = +5$, a Liv. $RG = +2$, $MR = 5 - 2 = 3$.

Da bi kreirali svoj model posmatrali su mečeve odigrane u periodu 1993-2001. Za svaki meč zabeležili su MR i ishod meča.

Nakon toga su podatke organizovali po rejtingu i za svaki rejting izračunali su %pobeda_domaćina (%PD), %pobeda_gosta (%PG), %izjednačeno (%I).

U slećem redu učitavamo njihove podatke iz csv (comma separated values) fajla.

Kolone su redom: MR, Broj pobeda domaćeg, Broj pobeda gostujućeg, Broj izjednačenih, %pobeda_domaćina (%PD), %pobeda_gosta (%PG), %izjednačeno (%I)

```
In [7]: import pandas as pd

data=pd.read_csv('fudbal.csv', sep=',')
```

```
In [8]: data.head()
```

```
Out[8]:
```

	Match_rating	Number_of_home_wins	Number_of_draws	Number_of_away_wins	%_of_home_wins	%_of_home_draws	%_of_away_wins
0	-26	0	1	1	0.00%	50.00%	50.00%
1	-23	0	0	2	0.00%	0.00%	100.00%
2	-22	0	0	3	0.00%	0.00%	100.00%
3	-21	0	2	4	0.00%	33.30%	66.70%
4	-20	2	2	7	18.20%	18.20%	63.60%

```
In [9]: data['%_of_home_wins']=data['%_of_home_wins'].apply(lambda x: float(x.split('%')[0]))
data['%_of_home_draws']=data['%_of_home_draws'].apply(lambda x: float(x.split('%')[0]))
data['%_of_away_wins']=data['%_of_away_wins'].apply(lambda x: float(x.split('%')[0]))

data['Match_rating']=data['Match_rating'].astype(float)

data.head()
```

```
Out[9]:
```

	Match_rating	Number_of_home_wins	Number_of_draws	Number_of_away_wins	%_of_home_wins	%_of_home_draws	%_of_away_wins
0	-26.0	0	1	1	0.0	50.0	50.0
1	-23.0	0	0	2	0.0	0.0	100.0
2	-22.0	0	0	3	0.0	0.0	100.0
3	-21.0	0	2	4	0.0	33.3	66.7
4	-20.0	2	2	7	18.2	18.2	63.6

Nakon toga kreirali su regresione funkcije (modele) za %PD, %PG i %I, koristeći rejting meča kao x.

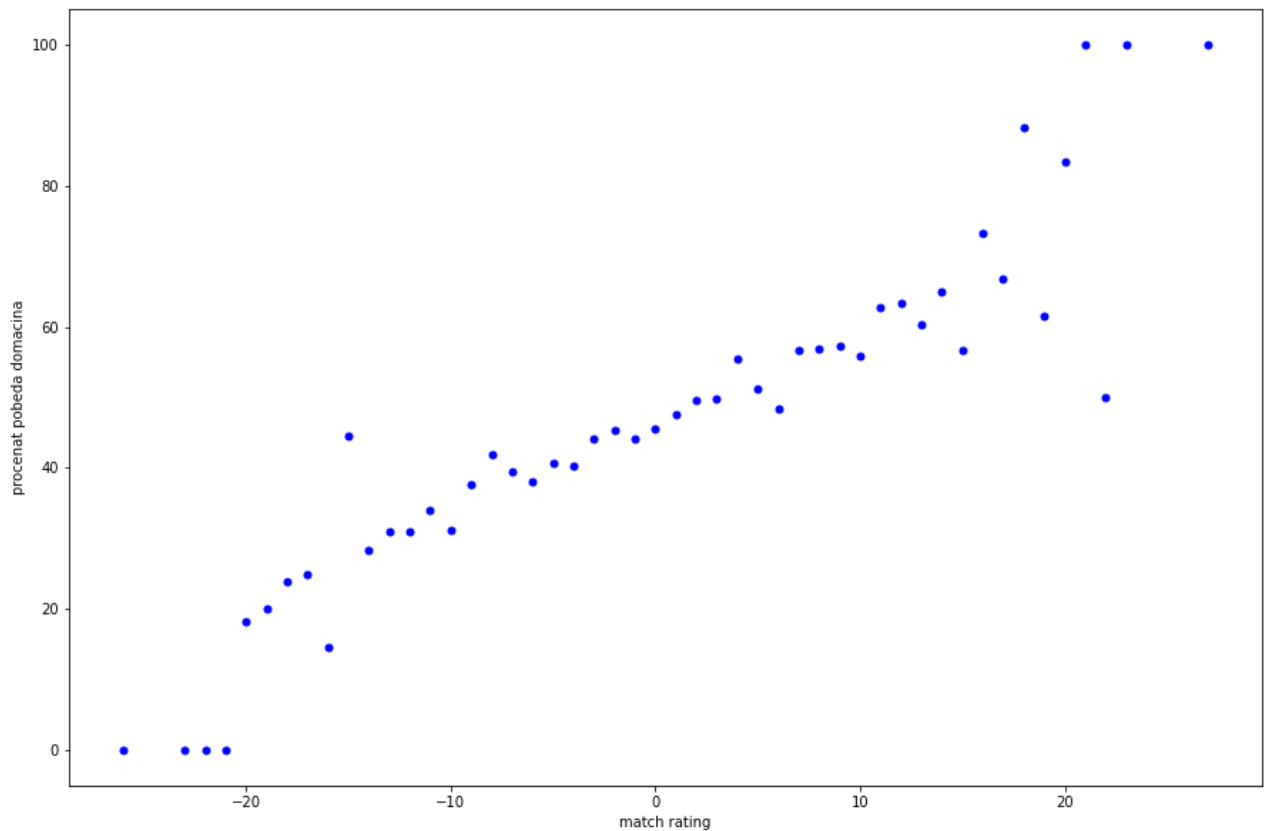
Sa ciljem da kad je poznat MR imaju funkciju na osnovu koje će da predvide %PD, %PG i %I.

Kada su imali procenat jednostavno su 100 podelili sa svakim od njih i tako dobili kvote za PD, PG i I.

Npr. ako bi procenat pobede domaćina bio 46.7%, kvota bi bila $100/46.7=2.15$

U nastavku ponavljamo postupak kreiranja regresionih funkcija, a nakon toga objašnjavamo se potrebne teorijske koncepte.

```
In [10]: match_rating = data['Match_rating']  
procenat_pobeda_domacina = data['%_of_home_wins']  
plot_points(match_rating,procenat_pobeda_domacina,'match rating','procenat pobeda domacina')
```


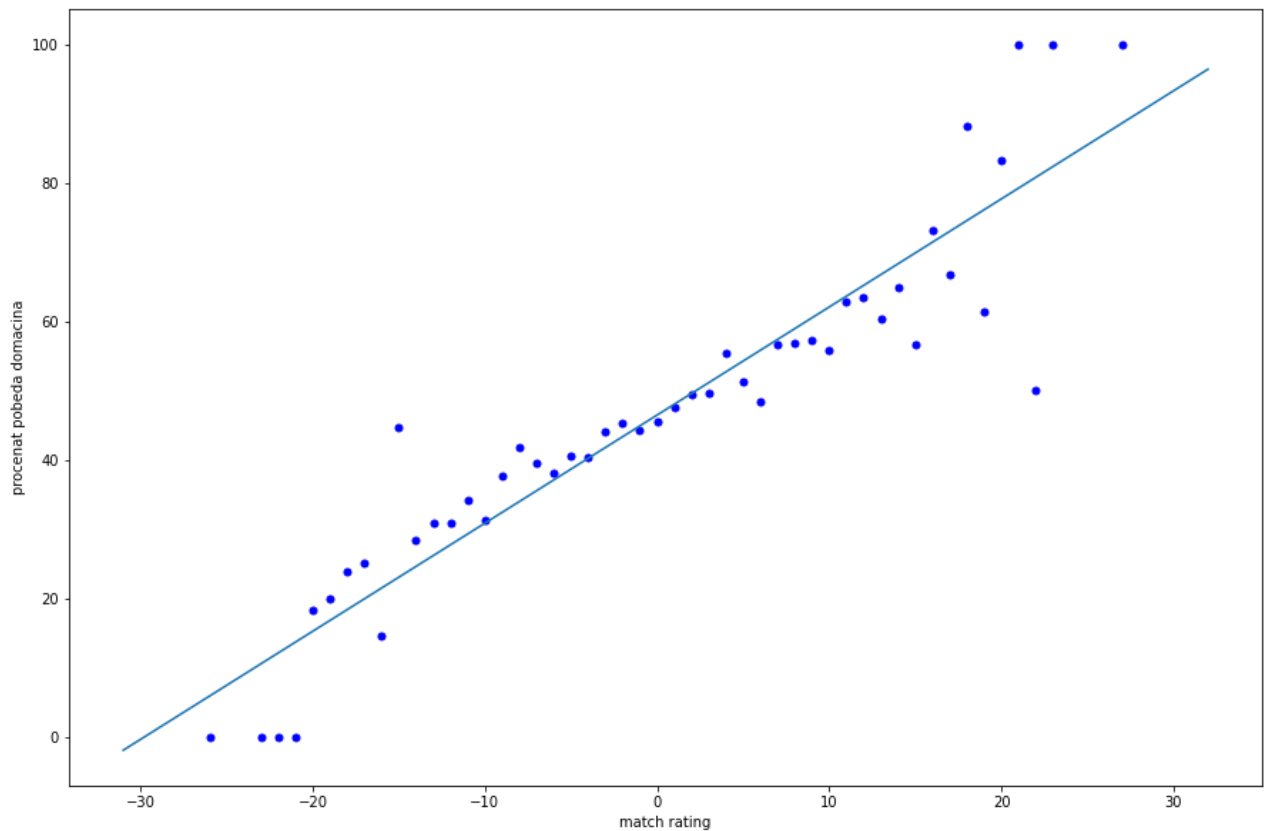
```
In [11]: from regression_tools import lsquares  
x=match_rating  
y=procenat_pobeda_domacina  
p=lsquares(x, y, 1)  
print(p)
```

```
[ 1.56148751 46.46609209]
```

```
In [12]: plot_points(x,y,'match rating','procenat pobeda domacina')
```

```
xp=np.linspace(np.min(x)-5,np.max(x)+5,100);  
plt.plot(xp,np.polyval(p,xp))
```

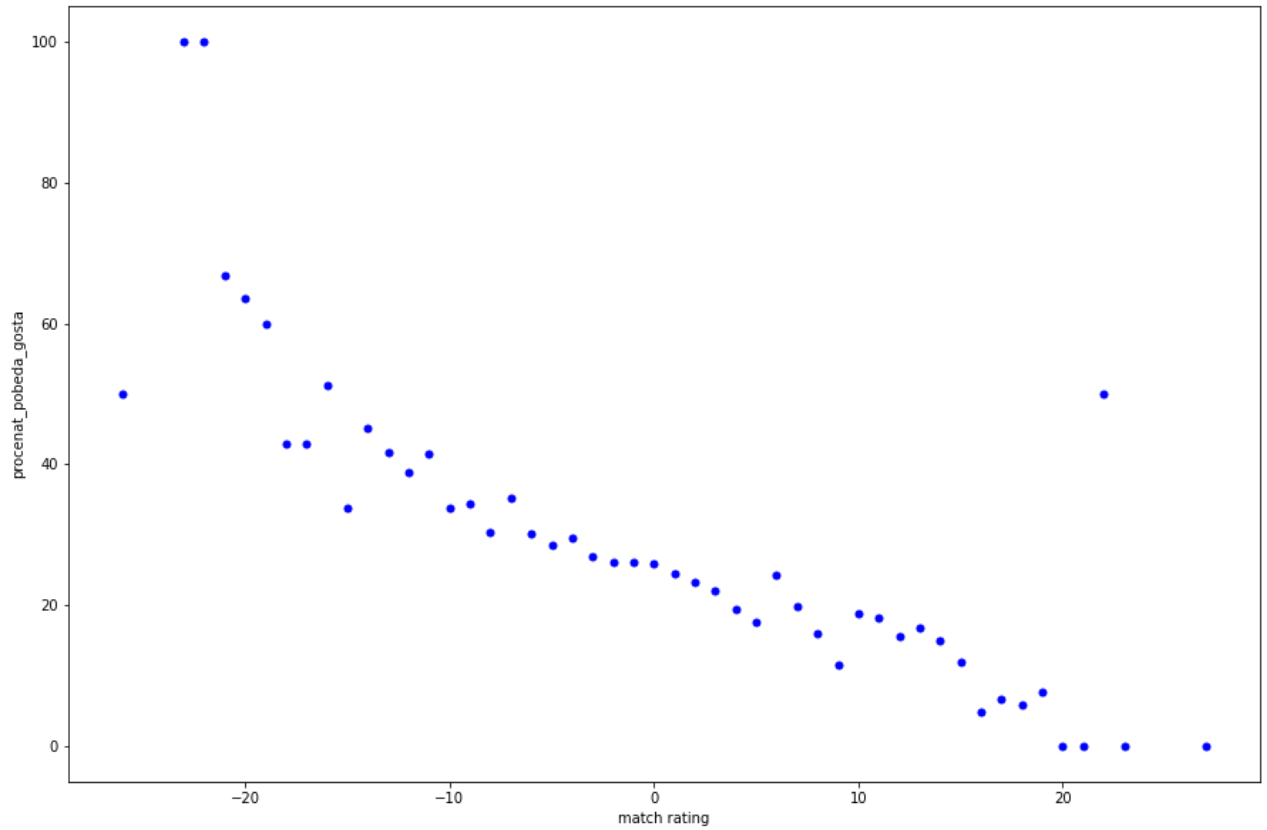
```
Out[12]: [<matplotlib.lines.Line2D at 0x20bea0e0470>]
```



```
In [13]: #ako je mr 15 kolike su sanse da pobedi domaci tim.  
print(np.polyval(p,15))
```

```
69.88840469674946
```

```
In [14]: match_rating = data['Match_rating']
procenat_pobeda_gosta = data['%_of_away_wins']
plot_points(match_rating,procenat_pobeda_gosta,'match rating','procenat_pobeda_gosta')
```



```
In [15]: x=match_rating
y=procenat_pobeda_gosta

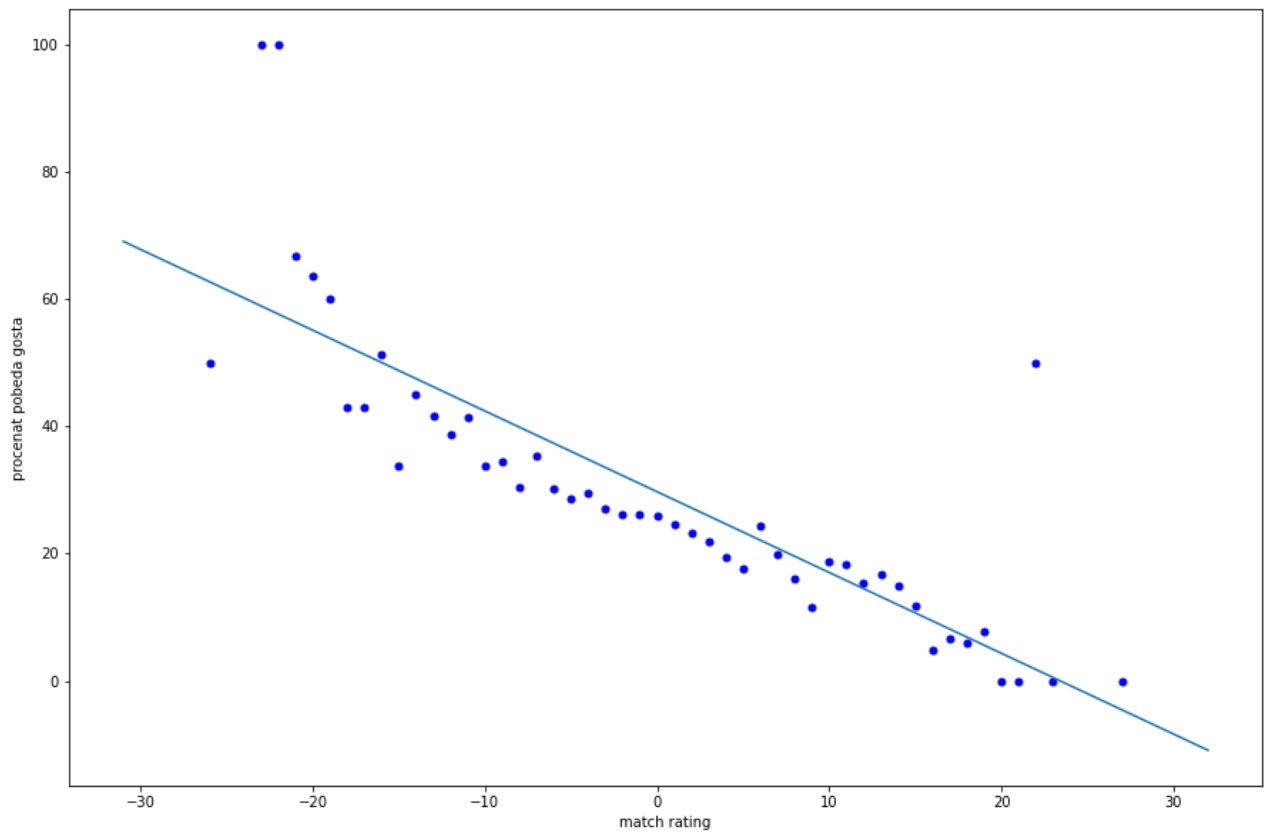
p=lsquares(x, y, 1)
print(p)

[-1.26909739 29.73610403]
```

```
In [16]: plot_points(x,y,'match rating','procenat pobeda gosta')
```

```
xp=np.linspace(np.min(x)-5,np.max(x)+5,100);  
plt.plot(xp,np.polyval(p,xp))
```

```
Out[16]: [<matplotlib.lines.Line2D at 0x20bea544668>]
```



```
In [17]: #ako je mr 15 kolike su sanse da pobedi gostujuci tim.  
print(np.polyval(p,15))
```

```
10.699643115250627
```


In [18]: *#koristimo kvadratni polinom*

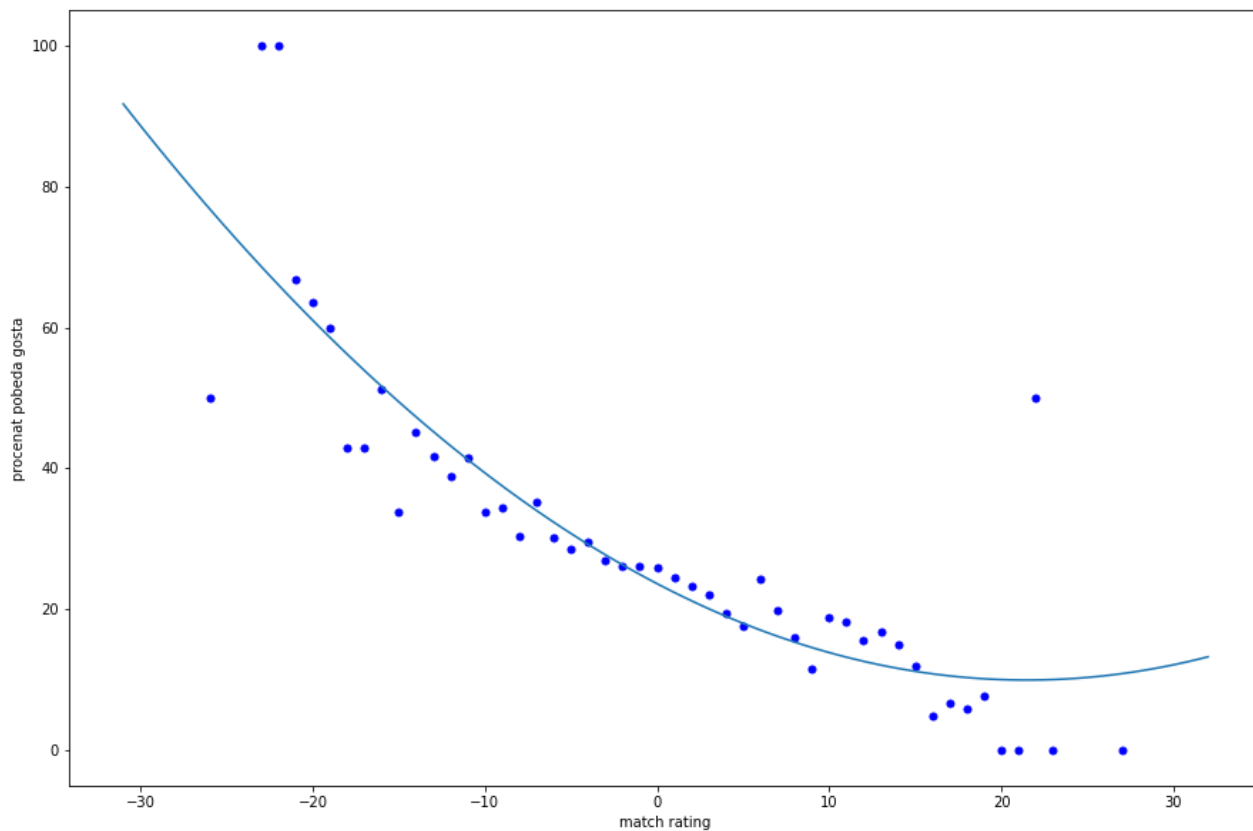
```
x=match_rating
y=procenat_pobeda_gosta;

p=lsquares(x, y, 2)
print(p)

plot_points(x,y,'match rating','procenat pobeda gosta');
xp=np.linspace(np.min(x)-5,np.max(x)+5,100);
plt.plot(xp,np.polyval(p,xp))
```

```
[ 0.02969177 -1.27471452 23.6445588 ]
```

Out[18]: [`<matplotlib.lines.Line2D at 0x20bea5baa90>`]

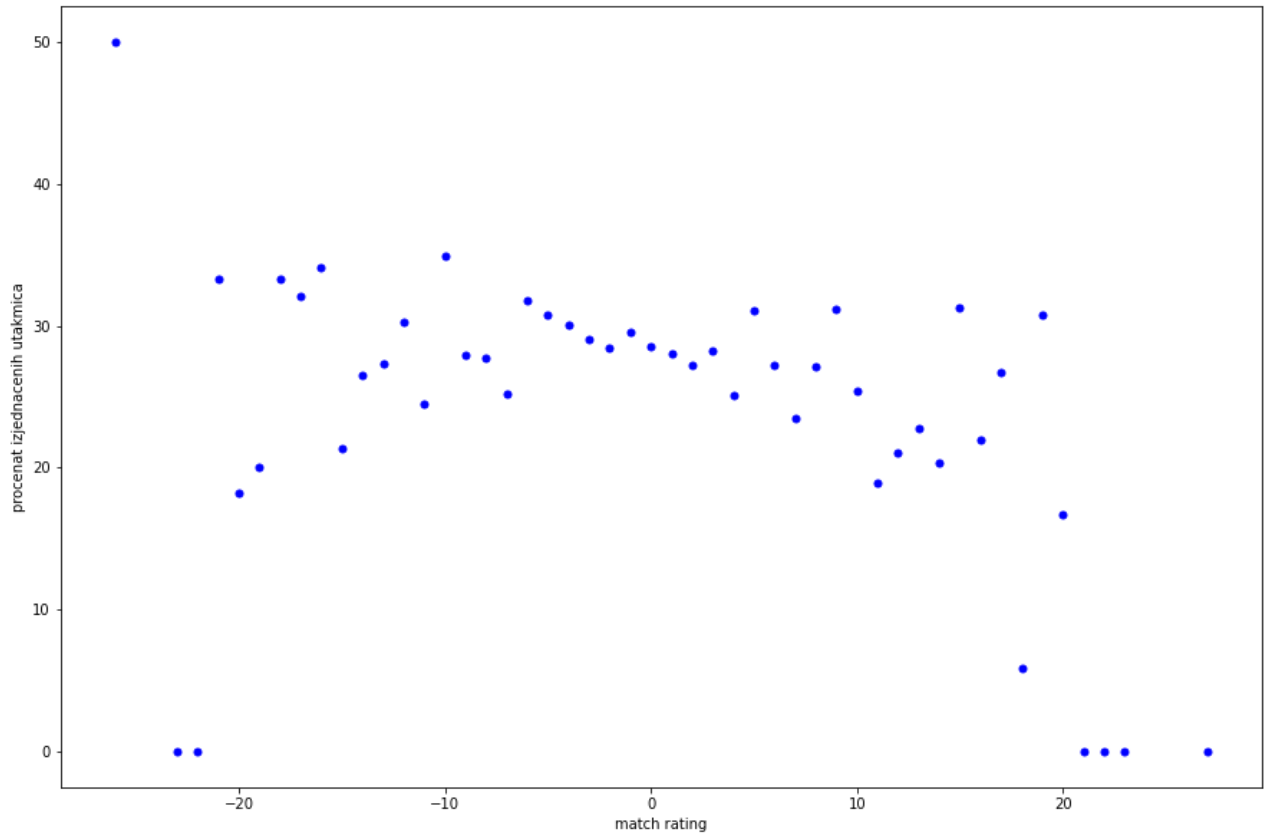

In [19]: *#ako je mr 15 kolike su sanse da pobedi gostujuci tim.*

```
print(np.polyval(p,15))
```

```
11.204488504774536
```

```
In [20]: match_rating = data['Match_rating']  
procenat_izjednacenih = data['%_of_home_draws']  
plot_points(match_rating,procenat_izjednacenih,'match rating','procenat izjednacenih utakmica')
```

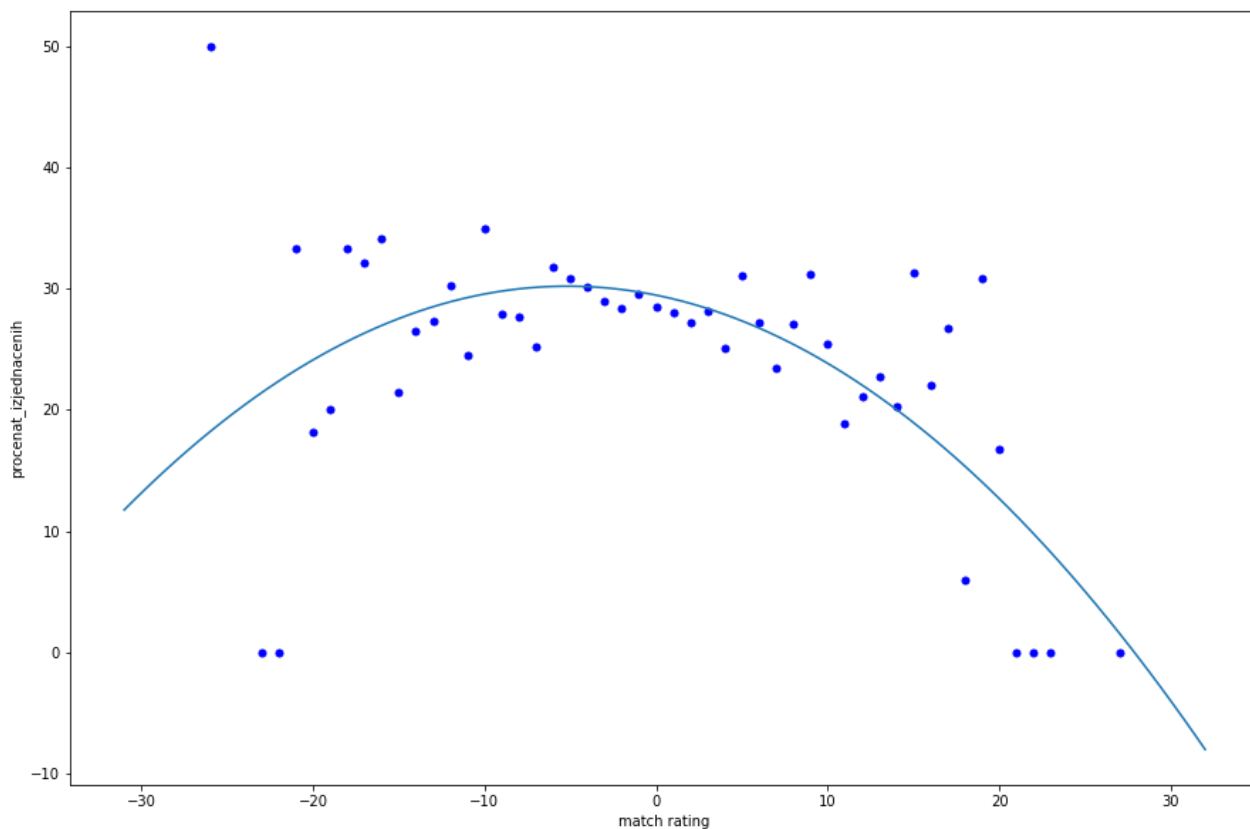


```
In [21]: x=match_rating
y=procenat_izjednacenih
p=lsquares(x, y, 2)
print(p)
plot_points(x,y,'match_rating','procenat_izjednacenih')

xp=np.linspace(np.min(x)-5,np.max(x)+5,100);
plt.plot(xp,np.polyval(p,xp))
```

```
[-2.76800515e-02 -2.86197809e-01  2.94684440e+01]
```

```
Out[21]: [matplotlib.lines.Line2D at 0x20beaf556d8>]
```



```
In [22]: #ako je mr 15 kolike su sanse da bude izjednaceno.
np.polyval(p,15)
```

```
Out[22]: 18.947465266341055
```

Algoritam linearne regresije

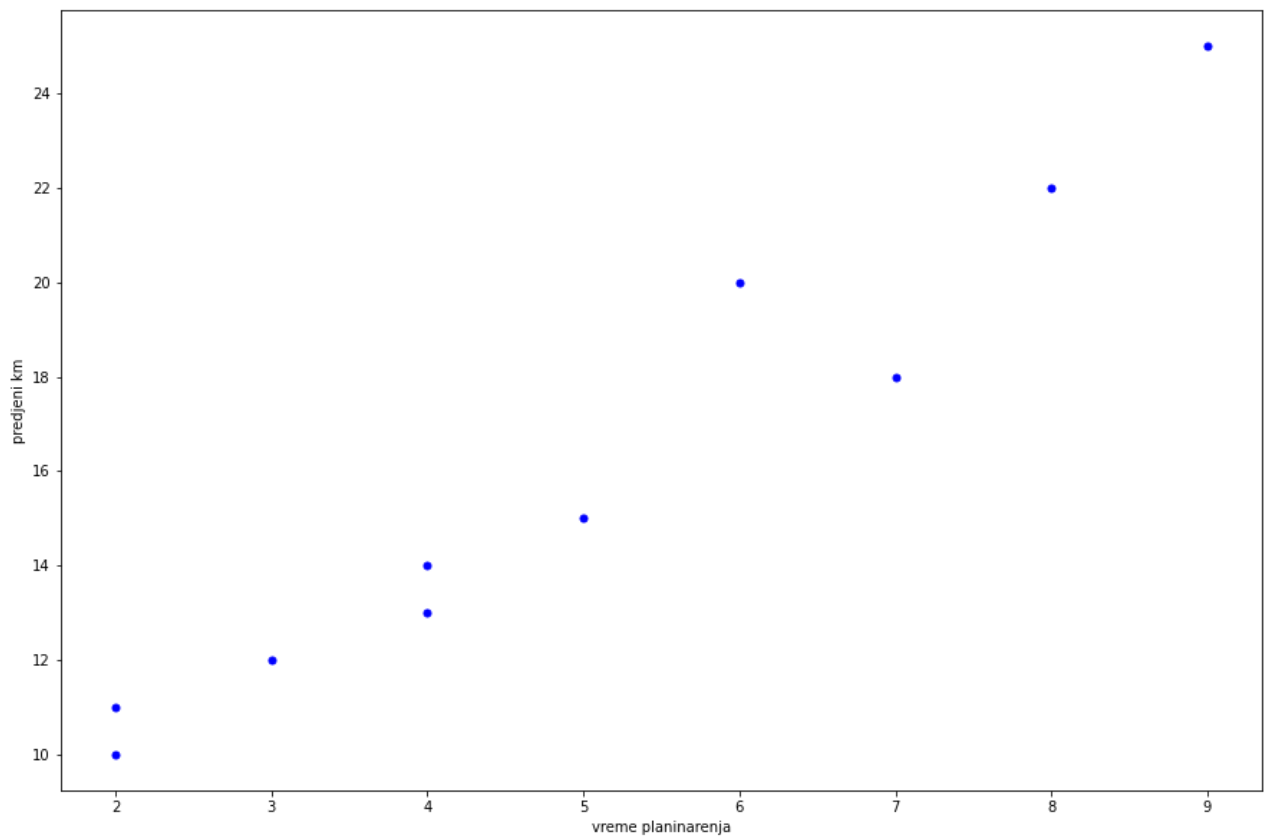
Iako je primer sa fudbalom zanimljiv, sam postupak linearne regresije objasnićemo na jednostavnijem primeru.

Dati su nam podaci o 10 planinara, o tome koliko su vremena planinarili u satima, i koliki su put prešli u kilometrima.

Naš zadatak je da, pomoću linearne regresije, proverimo da li u podacima postoji neki trend, odnosno da li se na osnovu baš ovih podataka može pronaći eventualna zavisnost između pređenog puta i vremena planinarenja.

```
In [23]: vreme_planinarenja = np.array([2,2,3,4,4,5,6,7,8,9]).astype(float)
predjeni_km = np.array([10,11,12,13,14,15,20,18,22,25]).astype(float)
```

```
In [24]: plot_points(vreme_planinarenja,predjeni_km,'vreme planinarenja','predjeni km')
```


Krenućemo od najednostavnijeg oblika linearne regresije, uklapanje prave u podatke.

Dakle, cilj nam je da odredimo pravu na osnovu datih podataka.

Recimo da želimo da prava prolazi kroz sve date tačke.

Pošto imamo jednu pravu oblika $y = kx + n$ i deset tačaka problem koji rešavamo je sistem linearnih jednačina sledećeg oblika:

$$\begin{aligned} kx_1 + n &= y_1 \\ kx_2 + n &= y_2 \\ kx_3 + n &= y_3 \\ kx_4 + n &= y_4 \\ kx_5 + n &= y_5 \\ kx_6 + n &= y_6 \\ kx_7 + n &= y_7 \\ kx_8 + n &= y_8 \\ kx_9 + n &= y_9 \\ kx_{10} + n &= y_{10} \end{aligned}$$

Vidimo da je sistem preodređen i da ne možemo da nađemo rešenje.

To znači da ne postoji prava koja prolazi kroz svih 10 tačaka.

Probaćemo da rešimo sistem tako da rezultujuća prava ne prolazi kroz svih 10 tačaka već da se u njih uklopi nabolje što može.

Najbolje moguće uklapanje definišemo tako što ćemo tražiti da prava koju određujemo za date tačke ima najmanji moguć zbir kvadrata grešaka. Prvo ćemo definisati šta je greška za tačku.

Greška e_i za svaku datu tačku x_i predstavlja razliku između vrednosti koju dobijemo kada x_i zamenimo u pravu (koju određujemo) i vrednosti y_i iz podataka (koja odgovara tački x_i).

Ako sa $f(x) = kx + n$ označimo pravu koju određujemo, greška je definisana:

$$e_i = y_i - f(x_i)$$

Na sledećem grafiku, greška je vertikalno rastojanje između zelenih tačaka (y_i) i crvenih tačaka ($f(x_i)$).

Prava na grafiku je prava $y = 2x + 6$ koja je određena pomoću regresije tako da minimizuje zbir kvadrata grešaka e_i .

```

In [25]: x=vreme_planinarenja
y=predjeni_km
p=lsquares(x, y, 1)

print(p)

plot_points(x,y,'vreme planinarenja','predjeni km')

xp=np.linspace(np.min(x)-3,np.max(x)+3,100)
plt.plot(xp,np.polyval(p,xp))

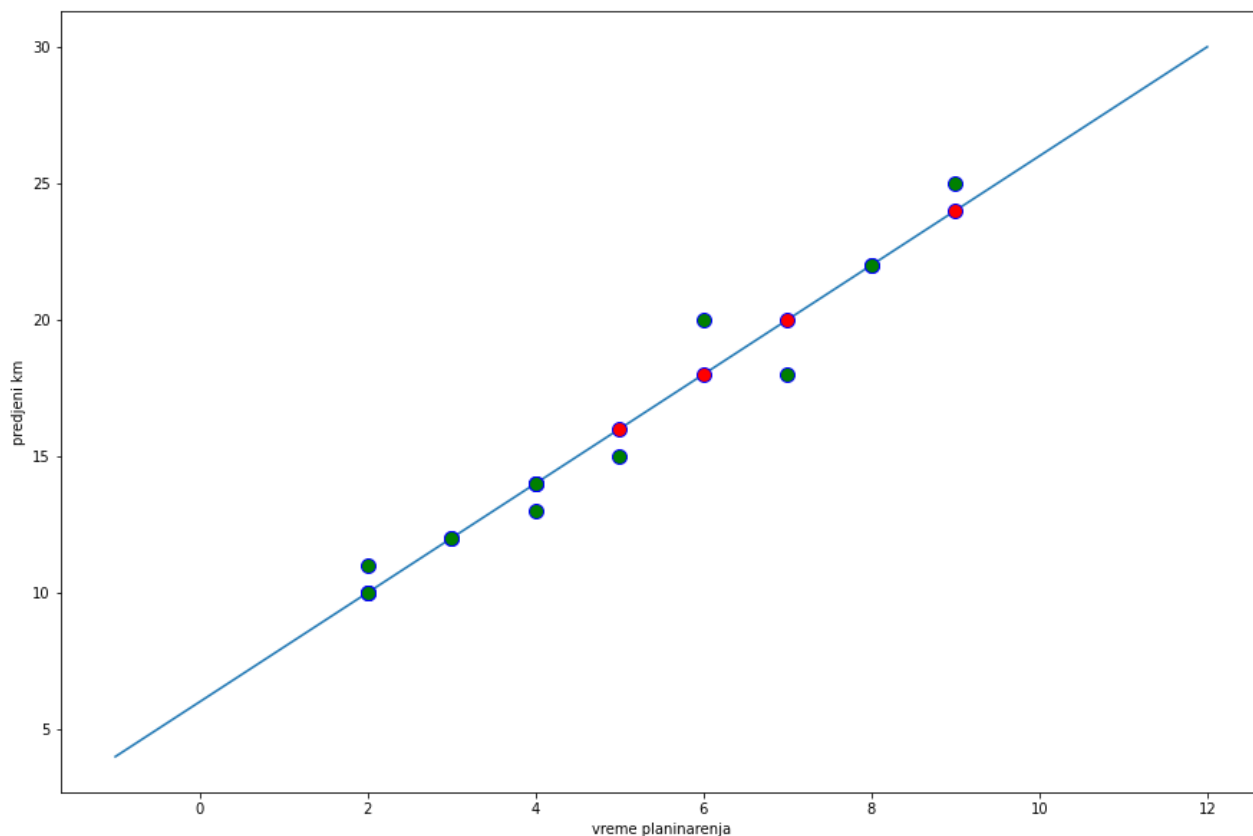
plt.plot(x,np.polyval(p,x),'ob', markersize=10, markerfacecolor='r')

plt.plot(x,y,'ob', markersize=10, markerfacecolor='g')

```

[2. 6.]

Out[25]: [<matplotlib.lines.Line2D at 0x20beb47ae10>]

Dali smo definiciju greške za tačku, sada ćemo definisati ukupnu grešku.

Ukupna greška definiše se kao zbir kvadrata grešaka za tačke:

$$SSE = \sum_{i=1}^n (y_i - f(x_i))^2$$

gde je n ukupan broj datih tačaka, odnosno podataka (u našem slučaju 10).

Kvadrat greške koristimo zato što će nam olakšati posao prilikom traženja minimuma greške, kao što ćete videti u nastavku.

Šta mislite da li upotreba kvadrata greške umesto same greške može biti problematična? Kao pomoć, razmislite o tome kako izgledaju greške tačaka koje su atipične, tj. mnogo odstupaju od ostalih tačaka (npr. iskusni planinar u skupu sa "običnim" ljudima).

Da ponovimo sada naš cilj, tražimo pravu, tj. koeficijente k i n takve da je vrednost SSE minimalna.

To je problem traženja minimuma funkcije u 3d.

```
In [26]: from regression_tools import calculate_SSE
tmp_df = calculate_SSE(x,y)

tmp_df.head()
```

Out[26]:

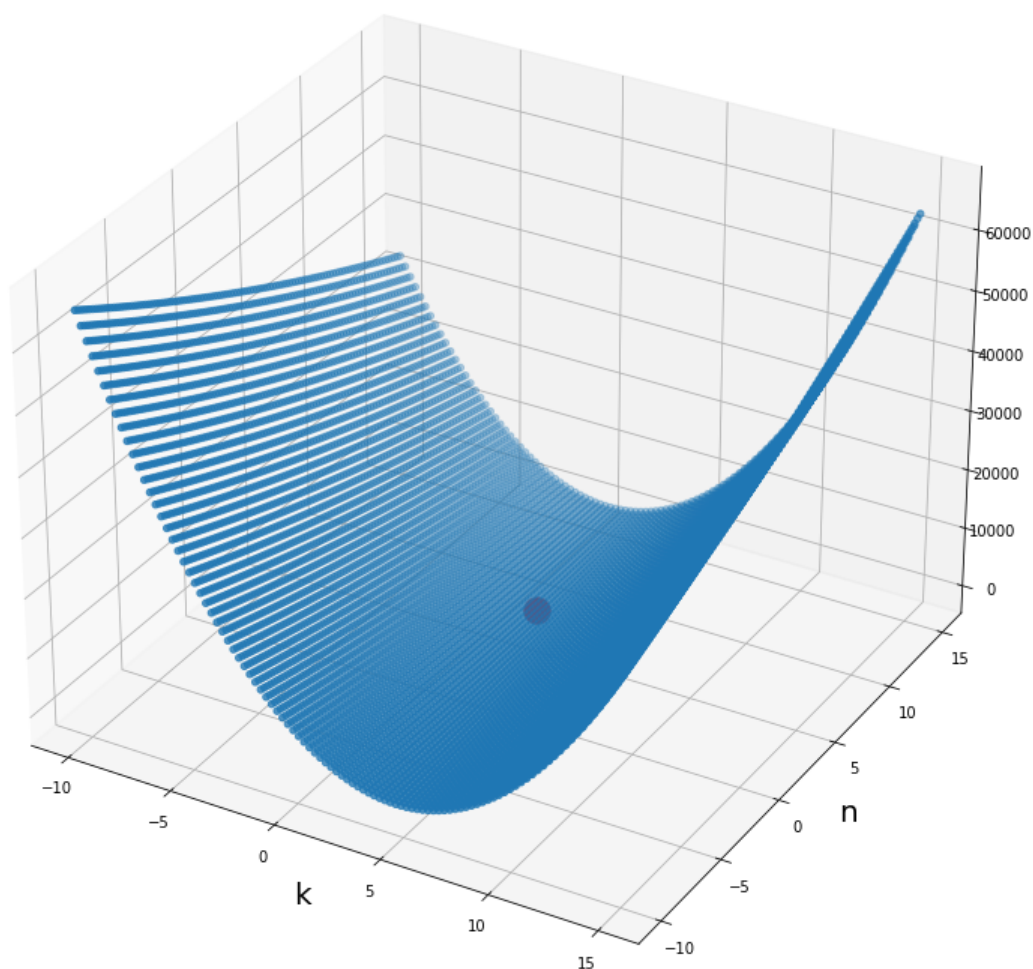
	k	n	SSE
0	-10.0	-10.000000	65548.000000
1	-10.0	-9.747475	65164.799306
2	-10.0	-9.494949	64782.873992
3	-10.0	-9.242424	64402.224059
4	-10.0	-8.989899	64022.849505

```
In [27]: from mpl_toolkits.mplot3d import Axes3D

fig = plt.figure(figsize=(15, 10))
ax = Axes3D(fig, auto_add_to_figure=False)
fig.add_axes(ax)

ax.scatter(tmp_df['k'], tmp_df['n'], tmp_df['SSE'])
ax.scatter(2, 6, 12, s=300, c='red')
ax.set_xlabel('k', fontsize=20)
ax.set_ylabel('n', fontsize=20)
```

Out[27]: Text(0.5, 0, 'n')


```
In [28]: ax.scatter(2, 6, 12, s=300, c='red')
ax.set_xlabel('k', fontsize=20)
ax.set_ylabel('n', fontsize=20)
```

Out[28]: Text(0.05865188620594372, -0.060920255799198325, 'n')

Za naš problem sa planinarima minimalna vrednost SSE je 12, dok je minimum u tački $k = 2$ i $n = 6$.

U nastavku ćemo pokazati na koji način smo odredili minimum funkcije SSE.

Minimum funkcije $SSE(k, n)$ tražimo analitički pomoću parcijalnih izvoda.

Oređujemo parcijalne izvode $SSE(k, n)$ po k i po n i izjednačavamo ih sa 0.

$$\frac{\delta SSE(k, n)}{\delta k} = 0$$

$$\frac{\delta SSE(k, n)}{\delta n} = 0$$

$$SSE = \sum_{i=1}^n (y_i - f(x_i))^2$$

$$SSE = \sum_{i=1}^n (y_i - (kx_i + n))^2$$

$$SSE = \sum_{i=1}^n (y_i - kx_i - n)^2$$

$$\frac{\delta SSE(k, n)}{\delta k} = 2 \sum_{i=1}^n (y_i - kx_i - n)(-x_i) = 0$$

$$\frac{\delta SSE(k, n)}{\delta n} = 2 \sum_{i=1}^n (y_i - kx_i - n)(-1) = 0$$

Sredićemo sada malo poslednje dve jednačine:

$$\sum_{i=1}^n x_i^2 \cdot k + \sum_{i=1}^n x_i \cdot n = \sum_{i=1}^n y_i x_i$$

$$\sum_{i=1}^n x_i \cdot k + \sum_{i=1}^n 1 \cdot n = \sum_{i=1}^n y_i$$

Dobili smo sistem od dve jednačine sa dve nepoznate gde sve vrednosti suma možemo da odredimo iz podataka.

Rešavamo sistem za naš primer sa planinarima.

```
In [29]: print(x)
print(y)
sum_xi_2=np.sum(x**2)
sum_xi=np.sum(x)
sum_xi_yi=np.sum(x*y)
sum_1=np.sum(np.ones([1,len(x)]))
sum_yxi=np.sum(y)

print([sum_xi_2, sum_xi, sum_xi_yi, sum_1, sum_yxi])
```

[2. 2. 3. 4. 4. 5. 6. 7. 8. 9.]
 [10. 11. 12. 13. 14. 15. 20. 18. 22. 25.]
 [304.0, 50.0, 908.0, 10.0, 160.0]

Dobili smo sledeći sistem:

$$\begin{aligned} 304 \cdot k + 50 \cdot n &= 908 \\ 50 \cdot k + 10 \cdot n &= 160 \end{aligned}$$

Rešavamo sistem:

```
In [30]: A=np.array([[304.,50.],[50.,10.]])
b=np.array([908.,160.])
x=la.solve(A,b)

print(x)
```

[2. 6.]

Rešenje je k=2 i n=6. To znači da se u naše podatke najbolje uklapa prava:

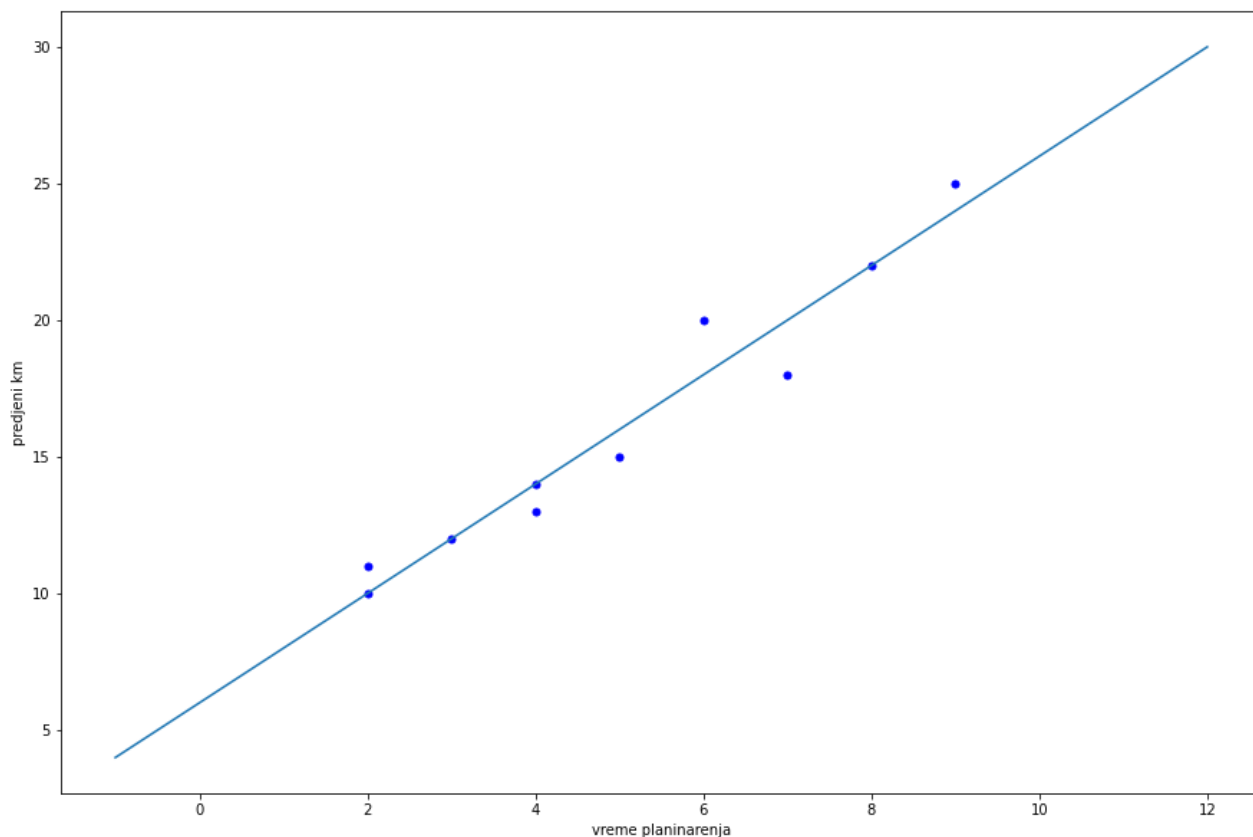
$$f(x) = 2x + 6$$

Crtamo podatke i pravu.

```
In [31]: x=vreme_planinarenja
y=predjeni_km
plot_points(x,y,'vreme planinarenja','predjeni km');

xp=np.linspace(np.min(x)-3,np.max(x)+3,100)
plt.plot(xp,2*xp+6)
```

```
Out[31]: [<matplotlib.lines.Line2D at 0x20beb207128>]
```



```
In [32]: SSE = np.sum((2*x+6-y)**2)
print(SSE)
```

```
12.0
```

Vidimo da je ukupna kvadratna greška 12. Greška se meri u kvadratima jedinice podatka. Dakle, naša greška je $12km^2$.

Da li je greška koju smo dobili mala, odnosno da li naš model (prava) radi dobro?

Svaki odgovor na ovo pitanje bio bi subjektivan.

Da bi dobili objektivan odgovor moramo da uporedimo pravu sa nekim drugim modelom na istim podacima.

Takvi modeli se tipično nazivaju osnovni modeli (*baseline models*).

Osnovni model u našem slučaju odabraćemo tako što ćemo se pretvarati da nemamo x odnosno da nemamo informaciju o vremenu planinarenja, već samo o pređenom putu.

Ako nas neko pita da damo predikciju o tome koliko kilometara je prešao neki planinar, a mi pitamo koliko vremena je hodao, i dobijemo odgovor "ne znam", sve što bi mi mogli da kažemo je: "tipičan planinar po našem skupu podataka pređe 16km".

Odakle nam 16km? To je prosečna vrednost za y koju ćemo označiti sa \bar{y} .

```
In [33]: print(np.mean(y))
```

16.0

Poredimo sada predikcije naše prave sa prosekom odnosno pravom $y = 16$ koja za svako x predviđa uvek vrednost 16km.

```
In [34]: x=vreme_planinarenja
y=predjeni_km
plot_points(x,y,'vreme planinarenja','predjeni km')

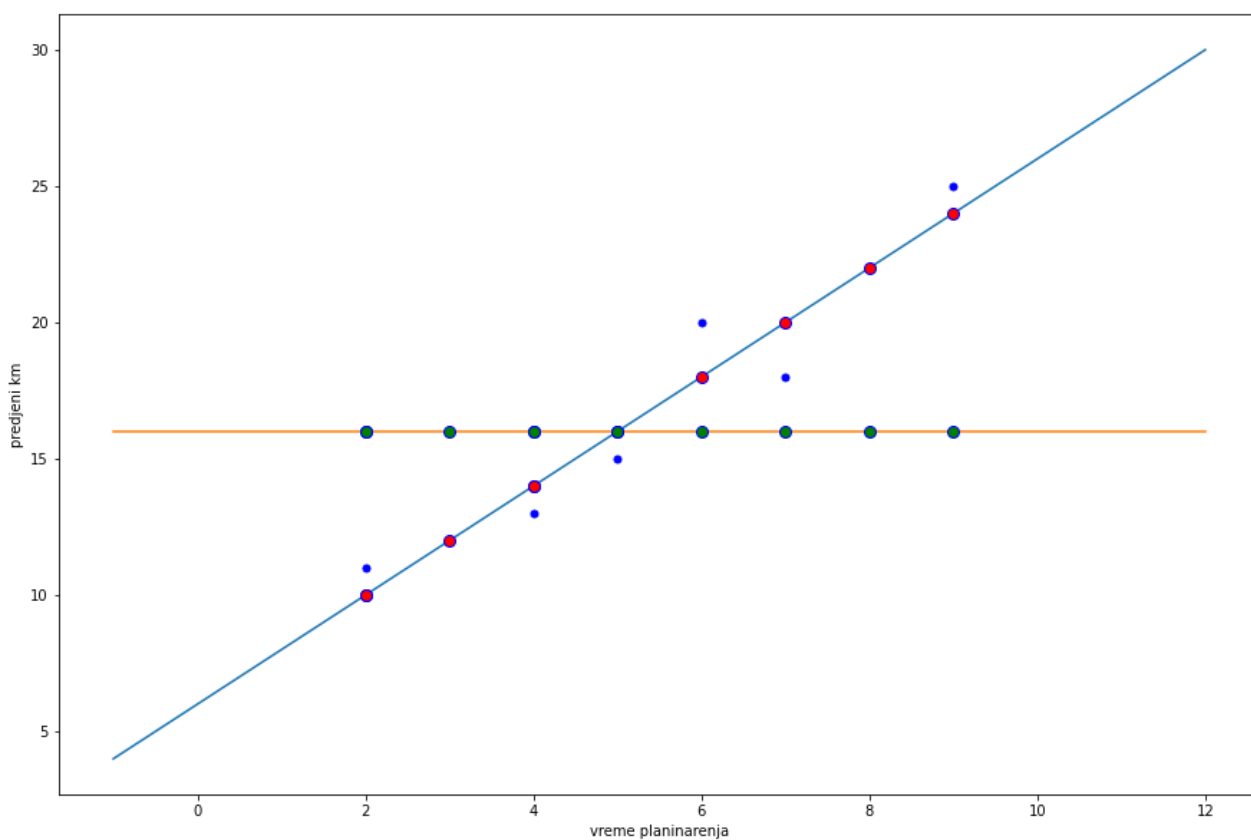
xp=np.linspace(np.min(x)-3,np.max(x)+3,100);
plt.plot(xp,2*xp+6)

plt.plot(xp,np.ones(len(xp))*16)

plt.plot(x,2*x+6,'ob', markersize=8, markerfacecolor='r')

plt.plot(x,np.ones(len(x))*16,'ob',markersize=8, markerfacecolor='g')
```

Out[34]: [

Na prvi pogled naša prava ima bolje predikcije, ali ćemo to ipak morati da formalizujemo.

Definišemo sada dve sume. Prva meri koliko vrednosti y odstupaju od svog proseka \bar{y} , odnosno koliko je prosek dobar predikcioni model:

$$SST = \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2$$

Oznaka SST je iz literature i označava tolanu sumu kvadrata (*sum of squares total*). U nastavku ćemo reći zašto se koristi termin "totalna".

```
In [35]: SST=np.sum((y-np.mean(y))**2)

print(SST)
```

228.0

Vidimo da za naš primer SST ima vrednost $228km^2$. Na osnovu toga već možemo da tvrdimo da naš model (prava) radi jer je SSE mnogo manje od SST . U nastavku ćemo pokazati način na koji možemo da kvalitet modela izmerimo u procentima i time dobijemo meru kvaliteta modela koja ne zavisi od jedinice merenja y .

Računamo sada razliku između predikcija naše prave i $y = \bar{y}$:

$$SSR = \sum_{i=1}^n (f(x_i) - \bar{y})^2$$

Oznaka SSR je iz literature i označava sumu kvadrata koja je rezultat regresije (*sum of squares due to regression*), odnosno pokazuje koliko se regresija razlikuje od proseka. Na slici iznad SSR je vertikalno rastojanje između crevenih i zelenih tačaka.

```
In [36]: SSR=sum((2*x+6-np.mean(y))**2)

print(SSR)
```

216.0

Sada kada smo definisali SSR , objasnićemo zašto se SST zove totalna suma. Pod totalnom sumom misli se na ukupnu sumu rastojanja: od proseka do prave + od prave do y vrednosti iz podataka:

$$SST = SSR + SSE$$

Rastojanje od proseka do vrednosti y je zbir rastojanja od proseka do prave + od prave do y .

Koeficijent determinacije

Kvalitet našeg modela izmerićemo pomoću koeficijenta determinacije (r^2) koji poredi koliko je naša prava (dobijena regresijom) doprinela tačnijoj predikciji y u odnosu na prosek:

$$r^2 = \frac{SSR}{SST}$$

Koeficijent determinacije meri koliki procenat varijabilnosti (rastojanja) y u odnosu na svoj prosek može da se objasni (predvidi) pomoću regresije sa x .

Za naš konkretan primer to bio procenat varijabilnosti pređenog puta koji je objašnjen na osnovu regresione prave po vremenu hodanja.

Pokazaćemo sada koje su dve ekstremne vrednosti za r^2 .

Ako je predikcija našeg modela uvek prosek, tj. rezultat regresije je prava koja takođe vraća uvek prosečnu vrednost, tada je $r^2 = 0$ jer:

$$\begin{aligned} f(x_i) &= \bar{y} \\ SSR &= \sum_{i=1}^n (f(x_i) - \bar{y})^2 = \sum_{i=1}^n (\bar{y} - \bar{y})^2 = 0 \\ r^2 &= \frac{SSR}{SST} = \frac{0}{SST} = 0 \end{aligned}$$

Ako je predikcija našeg modela uvek y , tj. rezultat regresije je prava koja prolazi kroz sve tačke y , tada je $r^2 = 1$ jer:

$$\begin{aligned} f(x_i) &= y_i \\ SSR &= \sum_{i=1}^n (f(x_i) - \bar{y})^2 = \sum_{i=1}^n (y_i - \bar{y})^2 = SST \\ r^2 &= \frac{SSR}{SST} = \frac{SST}{SST} = 1 \end{aligned}$$

Izračunavamo r^2 za naš primer sa planinarima.

```
In [37]: print(SSE)
         print(SSR)
         print(SST)
```

```
12.0
216.0
228.0
```

```
In [38]: r_2=SSR/SST

         print(r_2)
```

```
0.9473684210526315
```

Vidimo da je vrednost dosta blizu 1, odnosno da je ~95% varijabilnosti pređenog puta u našem skupu podatka objašnjeno pomoću regresije za vreme hodanja.

To znači da je naš model jako dobar.

Linearna regresija za polinom proizvoljnog stepena

Do sada smo pokazali na koji način se pomoću linearne regresije u podatke može uklopiti prava.

Sada ćemo pokazati opšti postupak pomoću koga se u podatke može uklopiti polinom proizvoljnog stepena m :

$$p(x) = \sum_{j=0}^m a_j x^j$$

Koristimo isti postupak kao i ranije. Tražimo minimum SSE , ali ovaj put ne za 2 parametra nego za $m + 1$.

Napomena: u nastavku su istaknuti najvažniji koraci postupka. Kompletan postupak dat je u udžbeniku i spada u informativni deo gradiva.

$$\begin{aligned} \frac{\delta SSE}{\delta a_0} &= 0 \\ \frac{\delta SSE}{\delta a_1} &= 0 \\ &\vdots \\ \frac{\delta SSE}{\delta a_m} &= 0 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \frac{\sum_{i=1}^n (y_i - \sum_{j=0}^m a_j x_i^j)^2}{\delta a_0} &= 0 \\ \frac{\sum_{i=1}^n (y_i - \sum_{j=0}^m a_j x_i^j)^2}{\delta a_1} &= 0 \\ &\vdots \\ \frac{\sum_{i=1}^n (y_i - \sum_{j=0}^m a_j x_i^j)^2}{\delta a_m} &= 0 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 2 \sum_{i=1}^n (y_i - \sum_{j=0}^m a_j x_i^j) (-x_i^0) &= 0 \\ 2 \sum_{i=1}^n (y_i - \sum_{j=0}^m a_j x_i^j) (-x_i^1) &= 0 \\ &\vdots \\ 2 \sum_{i=1}^n (y_i - \sum_{j=0}^m a_j x_i^j) (-x_i^m) &= 0 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \sum_{i=1}^n \left(\sum_{j=0}^m a_j x_i^j - y_i \right) x_i^0 &= 0 \\ \sum_{i=1}^n \left(\sum_{j=0}^m a_j x_i^j - y_i \right) x_i^1 &= 0 \\ &\dots \\ \sum_{i=1}^n \left(\sum_{j=0}^m a_j x_i^j - y_i \right) x_i^m &= 0 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \sum_{i=1}^n \left(\sum_{j=0}^m a_j x_i^j \right) x_i^0 &= \sum_{i=1}^n y_i x_i^0 \\ \sum_{i=1}^n \left(\sum_{j=0}^m a_j x_i^j \right) x_i^1 &= \sum_{i=1}^n y_i x_i^1 \\ &\dots \\ \sum_{i=1}^n \left(\sum_{j=0}^m a_j x_i^j \right) x_i^m &= \sum_{i=1}^n y_i x_i^m \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \sum_{j=0}^m \sum_{i=1}^n x_i^j x_i^0 a_j &= \sum_{i=1}^n y_i x_i^0 \\ \sum_{j=0}^m \sum_{i=1}^n x_i^j x_i^1 a_j &= \sum_{i=1}^n y_i x_i^1 \\ &\dots \\ \sum_{j=0}^m \sum_{i=1}^n x_i^j x_i^m a_j &= \sum_{i=1}^n y_i x_i^m \end{aligned}$$

Kao malu pomoć u daljem izvođenju prikazaćemo sumu $\sum_{j=0}^m \sum_{i=1}^n x_i^j x_i^0 a_j$ po sabircima (suma ima m sabiraka):

$$\sum_{j=0}^m \sum_{i=1}^n x_i^j x_i^0 a_j = \sum_{i=1}^n x_i^0 x_i^0 a_0 + \sum_{i=1}^n x_i^1 x_i^0 a_1 + \dots + \sum_{i=1}^n x_i^m x_i^0 a_m$$

Ako posmatramo na primer x^0 i x^1 vidimo da je suma $\sum_{i=1}^n x_i^0 x_i^1$ ustvari skalarni proizvod ta dva vektora koji se može dobiti tako što se jedan od vektora uzme kao vrsta, a drugi kao kolona i onda se primeni množenje matrica:

$$\begin{bmatrix} x_1^1 & x_2^1 & \dots & x_n^1 \end{bmatrix}_{1 \times n} * \begin{bmatrix} x_1^0 \\ x_2^0 \\ \dots \\ x_n^0 \end{bmatrix}_{n \times 1} = \sum_{i=1}^n x_i^0 x_i^1$$

To znači da se sve sume $\sum_{i=0}^n x_i^j x_i^k$ gde je $k = 0, 1, 2, \dots, m$ iznad mogu dobiti kao proizvod matrica:

$$A^T * A$$

$$A^T = \begin{bmatrix} x_1^0 & x_2^0 & \dots & x_n^0 \\ x_1^1 & x_2^1 & \dots & x_n^1 \\ \dots & & & \\ x_1^m & x_2^m & \dots & x_n^m \end{bmatrix}_{m+1 \times n} \quad A = \begin{bmatrix} x_1^0 & x_1^1 & \dots & x_1^m \\ x_2^0 & x_2^1 & \dots & x_2^m \\ \dots & & & \\ x_n^0 & x_n^1 & \dots & x_n^m \end{bmatrix}_{n \times m+1}$$

Ako sada u proizvod matrica $A^T A$ ubacimo i vektor nepoznatih koeficijenata polinoma $a = (a_0, a_1, \dots, a_m)$ sve sume oblika $\sum_{j=0}^m \sum_{i=0}^n x_i^j x_i^k a_j$ gde je $k = 0, 1, 2, \dots, m$ mogu se dobiti kao sledeći proizvod matrica:

$$A^T * A * a$$

Dodajemo dimenzionalnosti matrica i vektora u proizvod:

$$A^T_{m+1 \times n} * A_{n \times m+1} * a_{m+1 \times 1}$$

$$A^T = \begin{bmatrix} x_1^0 & x_2^0 & \dots & x_n^0 \\ x_1^1 & x_2^1 & \dots & x_n^1 \\ \dots & & & \\ x_1^m & x_2^m & \dots & x_n^m \end{bmatrix}_{m+1 \times n} \quad A = \begin{bmatrix} x_1^0 & x_1^1 & \dots & x_1^m \\ x_2^0 & x_2^1 & \dots & x_2^m \\ \dots & & & \\ x_n^0 & x_n^1 & \dots & x_n^m \end{bmatrix}_{n \times m+1} \quad * \quad \begin{bmatrix} a_0 \\ a_1 \\ \dots \\ a_m \end{bmatrix}_{m+1 \times 1}$$

Na sličan način, sve sume oblika $\sum_{i=1}^n y_i x_i^k$ gde je $k = 0, 1, 2, \dots, m$ mogu se dobiti kao proizvod vektora $y = (y_1, y_2, \dots, y_n)$ i matrice A^T :

$$A^T = \begin{bmatrix} x_1^0 & x_2^0 & \dots & x_n^0 \\ x_1^1 & x_2^1 & \dots & x_n^1 \\ \dots & & & \\ x_1^m & x_2^m & \dots & x_n^m \end{bmatrix}_{m+1 \times n} \quad * \quad \begin{bmatrix} y_1 \\ y_2 \\ \dots \\ y_n \end{bmatrix}_{n \times 1}$$

Iz prethodnog dobijamo da se problem određivanja polinoma:

$$p(x) = \sum_{j=0}^m a_j x^j$$

koji se najbolje ukalpa u podatke $(x_1, y_1), (x_2, y_2) \dots (x_n, y_n)$ svodi na rešavanje sledećeg sistema:

$$(A^T A) a = A^T y$$

Napišaćemo sada kod koji za date podatke i stepen polinoma m formira matricu A i rešava sistem prikazan u prethodnom redu.

```
In [39]: def lsquares(x,y,stepen):
n=len(x)
A=np.zeros([n,stepen+1])

for i in range(n):
    for j in range(stepen+1):
        A[i,j]=x[i]**j

p=la.solve(np.matmul(A.T, A), np.matmul(A.T, y.T))
p=np.flip(p)

return p
```

```
In [40]: #flip radimo zato što je polinom definisam tako da je a0 slobodan član, pa a1 uz x^1 itd.
#Tako da je onda poslednji član polinoma p pre flip onaj koji je uz najveći stepen.
#Nakon flip poslednji član dolazi na prvo mesto itd. pa onda polinom možemo dalje da korsitmo u Pythonu.
```

```
In [41]: print(np.flip([0,1,2,3,4]))
```

```
[4 3 2 1 0]
```

```
In [42]: x=vreme_planinarenja
y=predjeni_km

p=lsquares(x,y,1)

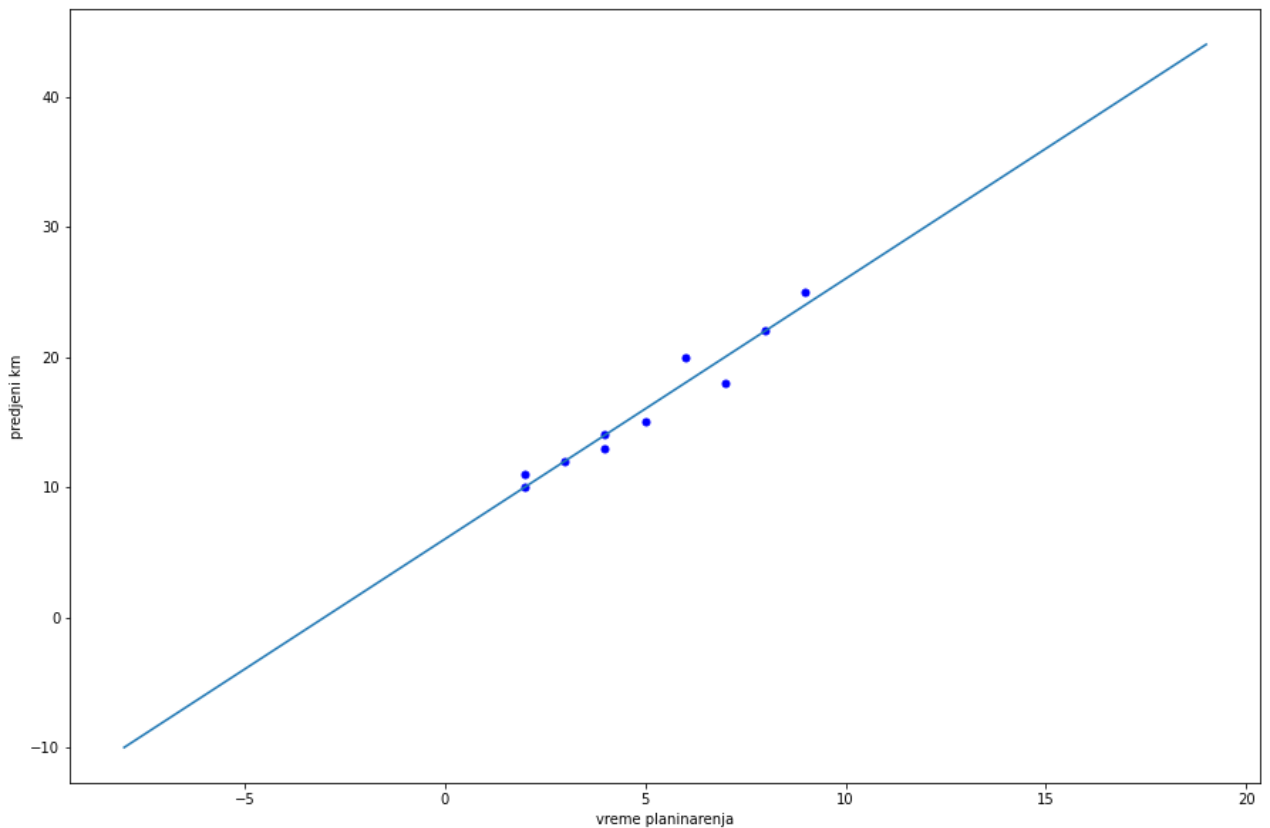
print(p)
```

```
[2. 6.]
```

```
In [43]: plot_points(x,y,'vreme planinarenja','predjeni km')

xp=np.linspace(np.min(x)-10,np.max(x)+10,100)
plt.plot(xp,np.polyval(p,xp))
```

```
Out[43]: [<matplotlib.lines.Line2D at 0x20bea120dd8>]
```


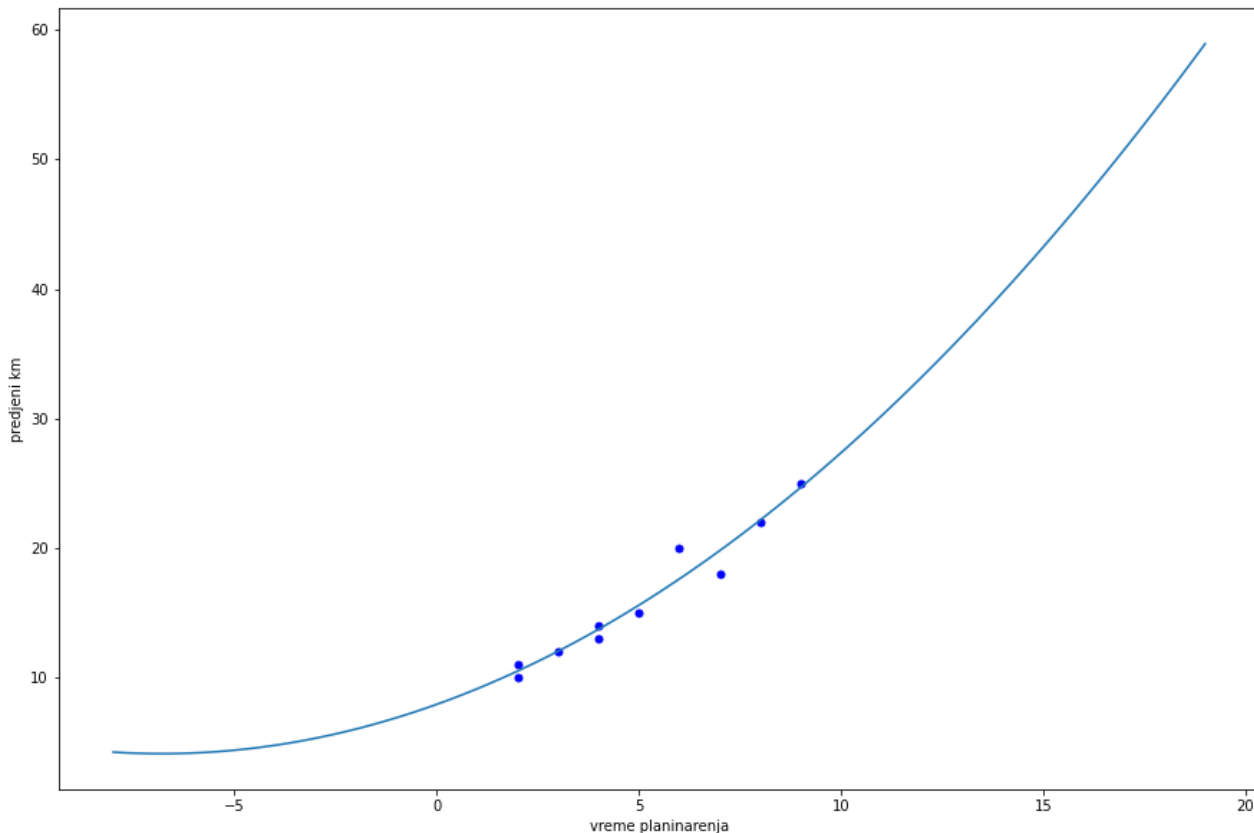
```
In [44]: p=lsquares(x,y,2)
print(p)

plot_points(x,y,'vreme planinarenja','predjeni km')

xp=np.linspace(np.min(x)-10,np.max(x)+10,100)
plt.plot(xp,np.polyval(p,xp))
```

```
[0.08241758 1.12087912 7.89010989]
```

```
Out[44]: [matplotlib.lines.Line2D at 0x20beb727a90>]
```


Linearna regresija pomoću polinoma je samo specijalan slučaj linearne regresije za funkcije oblika $y = x^i$. Zašto?

Rezultat linearne regresije je linearna kombinacija koeficijenata i funkcija. Funkcije zadajemo, a koeficijente određujemo rešavanjem sistema koji formiramo na način na koji smo pokazali iznad.

Linearna regresija može se raditi za bilo koje funkcije $f_1(x), f_2(x), \dots, f_m(x)$, a tada matrica ima oblik:

$$A = \begin{bmatrix} f_0(x_1) & f_1(x_1) & \dots & f_m(x_1) \\ f_0(x_2) & f_1(x_2) & \dots & f_m(x_2) \\ \dots & \dots & \dots & \dots \\ f_0(x_n) & f_1(x_n) & \dots & f_m(x_n) \end{bmatrix}$$

Funkcija koja je data u nastavku deo je informativnog gradiva, a pomoću nje je moguće uraditi linearnu regresiju za proizvoljan niz funkcija.

```
In [45]: def lsquares_general(x,y,functions):
n=len(x)
m=len(functions)
A=np.zeros([n,m])
for i in range(n):
    for j in range(m):
        A[i,j]=functions[j](x[i])

p=la.solve(np.matmul(A.T, A), np.matmul(A.T, y.T))

return p
```

```
In [46]: x=vreme_planinarenja
y=predjeni_km

p=lsquares_general(x,y,[lambda x: x,lambda x: 1])

print(p)

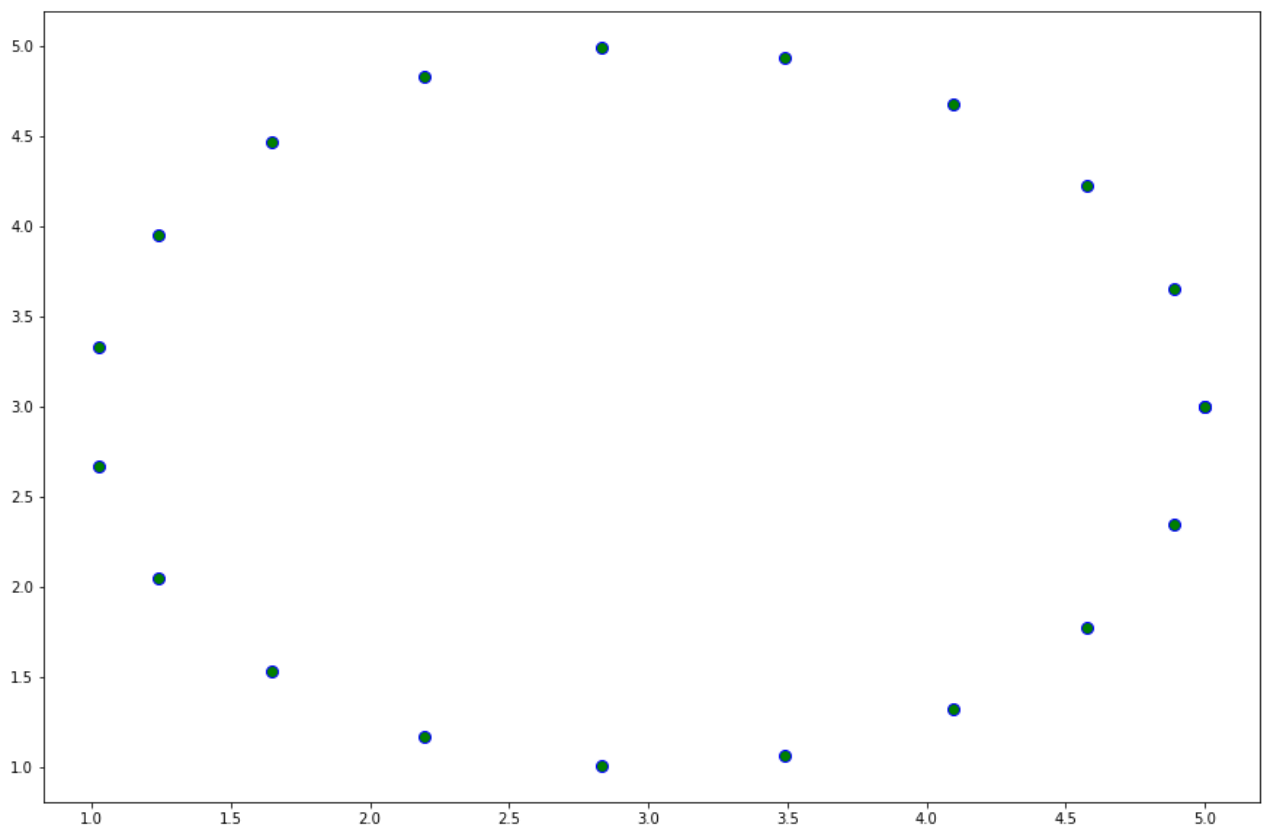
[2. 6.]
```

```
In [47]: x_coor=y_coor=3 #centra kruga
r=2 #poluprečnik
t = np.linspace(0,2*np.pi,20).T
circsx = r*np.cos(t) + x_coor
circsy = r*np.sin(t) + y_coor

fig = plt.figure(figsize=(15, 10))
plt.plot(circsx,circsy,'ob', markersize=8, markerfacecolor='g')

#za objašnjenje pogledati definiciju sinusa i konsinusa na jediničnom krugu
#za tačku (x,y) na jediničnom krugu koja odgovara uglu t važi x=cos(t), a y=sin(t)
#pomeramo koordinate za zadati centar i množimo sa r ako ne želimo baš jedinični krug
```

```
Out[47]: [<matplotlib.lines.Line2D at 0x20beb983978>]
```



```
In [48]: x=np.linspace(0,2*np.pi,20).T
y=circsy.T
```

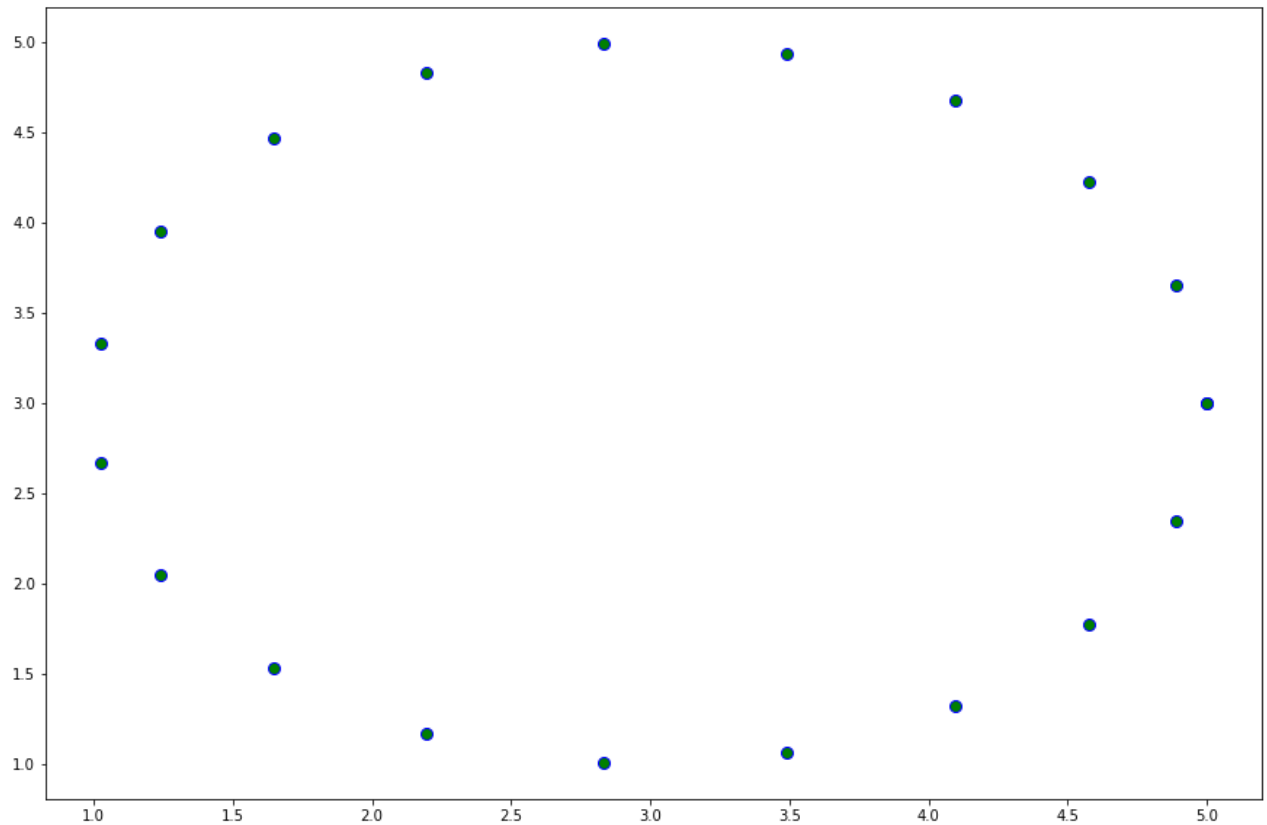
```
In [49]: aproks=lsquares_general(x,y,[lambda x: np.sin(x), lambda x: 1])  
#u ovom slučaju znamo da je vrednost y dobijena pomoću funkcije sin(x) pa prosleđujemo tu funkciju kao deo ula  
znih parametara
```

```
In [50]: print(aproks)
```

```
[2. 3.]
```

```
In [51]: fig = plt.figure(figsize=(15, 10))  
plt.plot(circsx,circsy,'ob', markersize=8, markerfacecolor='g')
```

```
Out[51]: [<matplotlib.lines.Line2D at 0x20bebac4160>]
```



```

In [52]: fig = plt.figure(figsize=(10, 10))

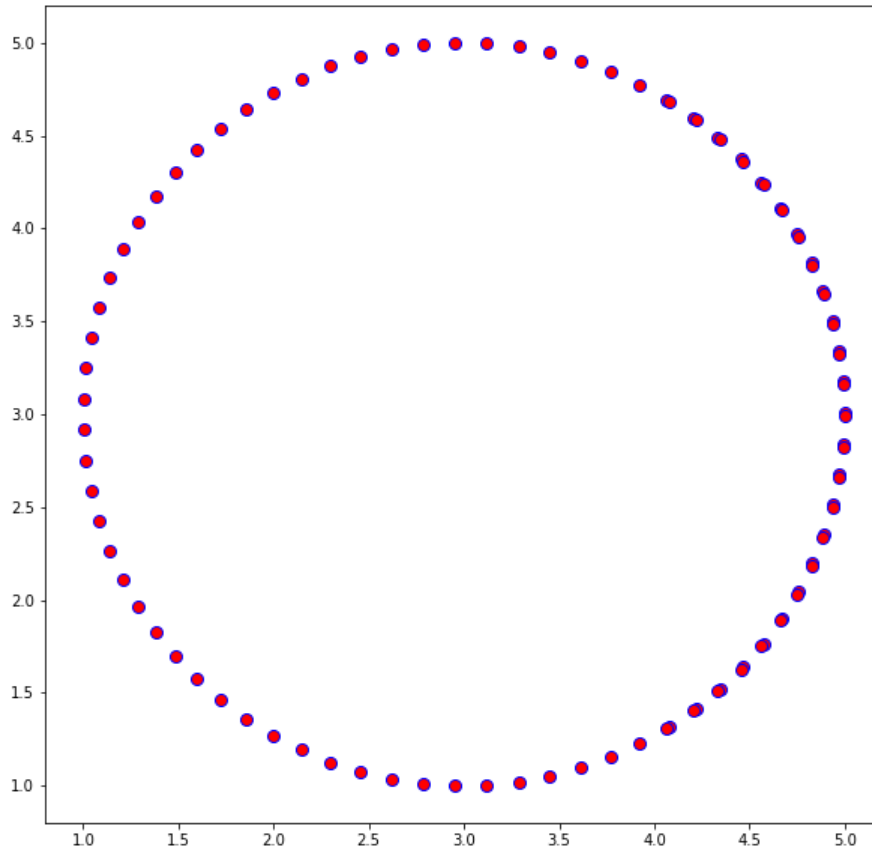
xp=np.linspace(np.min(x)-1,np.max(x)+1,100)
circsxp = r*np.cos(xp) + x_coor

tmp = aproks[0]*np.sin(xp)+aproks[1] #koristimo rezultate regresije da dobijemo vrednosti za y, odnosno y-koordinatu tačkaka koje odgovaraju circxp koordinatama

plt.plot(circsxp,tmp,'ob', markersize=8, markerfacecolor='r')

```

Out[52]: [<matplotlib.lines.Line2D at 0x20bebd4d390>]

In []: